

УДК 913:615.838 (477.83)

БАЛЬНЕОЛОГІЧНІ РЕСУРСИ МАЛИХ КУРОРТІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Мар'ян Головатий

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. П. Дорошенка, 41, 79007, м. Львів, Україна,
e-mail: h.marjan@hotmail.com*

Львівська обл. з-поміж інших областей України володіє значними покладами бальнеологічних ресурсів, а саме мінеральними водами та пелоїдами. Ці ресурси є цінною частиною рекреаційного потенціалу і соціально-економічного розвитку регіону. На їхній основі розвинуто декілька бальнеологічних курортів з відповідною санаторною інфраструктурою і сферою оздоровчих послуг.

Схарактеризовано природні лікувальні ресурси (мінеральні води та пелоїди), які поширені у Львівській обл. і які використовують на малих бальнеологічних курортах. До малих зачисляємо ті курорти, які мають спільні риси функціонування і приймають менше 5 000 відпочивальників за рік. Такими курортами є Великий Любінь, Шкло, Немирів і Розлуч.

Наведено дані про склад, властивості, затверджені або оцінені об'єми запасів бальнеологічних ресурсів, які використовують у лікуванні. Проаналізовано їхні сучасні обсяги споживання, а також наведено основні показання для лікування. Розглянуто сучасний стан функціонування малих курортів і рівень розвитку їхньої курортної інфраструктури. Описано окремі спільні екологічні проблеми, характерні для малих курортів, і оцінено сучасне використання наявних ресурсів та перспективи їхнього розвитку. Отримані дані дають змогу оцінити потенціал курортів, раціональніше використовувати природні ресурси і запобігти виникненню екологічних проблем, характерних для середніх та великих курортів.

Головним лікувальним ресурсом на малих курортах є мінеральні води, придатні для зовнішнього та внутрішнього використання. Єдиним курортом, де лікують торфовими пелоїдами, є Великий Любінь. Загальне використання бальнеологічних ресурсів на малих курортах не перевищує 20 % від затверджених об'ємів. Спільною рисою, що об'єднує всі малі курорти є нераціональне використання бальнеологічних ресурсів й наявність екологічних проблем, пов'язаних з поганим станом курортної та побутової інфраструктури. Вирішення цих проблем допоможе малим курортам стати потужними оздоровчими, туристичними центрами області і основою для економічного зростання територіальних громад, які їх оточують.

Ключові слова: бальнеологічний курорт, мінеральні води, пелоїди, екологічні проблеми, бальнеолікування.

У Львівській обл. з-поміж інших регіонів України сконцентровані значні поклади родовищ бальнеологічних ресурсів, зокрема, мінеральних вод і пелоїдів. Ці ресурси є вагомим елементом рекреаційного потенціалу і соціально-економічного розвитку регіону. На їхній основі функціонують декілька бальнеологічних курортів з відповідною санаторно-курортною інфраструктурою і сферою оздоровчих послуг. Такі курорти розташовані в містах Трускавець, Моршин, селищах Східниця, Великий Любінь, Немирів, Шкло

та в селі Розлуч. За рівнем розвитку і кількістю прийнятих відпочивальників їх умовно можна розділити на три групи: великі – з кількістю >100 тис./рік (Трускавець), середні – 5–50 тис./рік (Східниця, Моршин), малі <5 тис./рік (решта). Природним ресурсам і екологічному стану курортів Трускавець, Моршин, Східниця присвячено чимало наукових публікацій [2–4], що пов'язано з їхнім тривалим функціонуванням, популярністю і кількістю прийнятих відпочивальників. Натомість малі курорти також заслуговують на детальніше вивчення, адже це допоможе повніше оцінити їхній потенціал, раціональніше використовувати наявні природні ресурси і запобігти виникненню екологічних проблем, характерних для великих і середніх курортів.

Наша мета – дослідити сучасний стан функціонування малих бальнеологічних курортів Львівської обл. Об'єктом дослідження є такі курорти: Великий Любін, Шкло, Немирів і Розлуч. Предмет дослідження – характеристика використовуваних бальнеологічних ресурсів і стану курортної інфраструктури.

Курорт Великий Любін розташований у Городоцькому р-ні за 20 км від Львова, він є центром Великолюбінської об'єднаної територіальної громади. Основні бальнеологічні ресурси на курорті Великого Любена – лікувальні сірководневі води й торфові пелоїди (грязі) для зовнішнього використання. Сірководневі води виведені двома свердловинами, які розміщені на території санаторію “Любін Великий”.

Свердловину 1-К глибиною 21,5 м санаторій експлуатує з 1956 р. У 1967 р. на території санаторію пробурено резервну свердловину 2-К глибиною 50 м, яка вивела на поверхню такі ж мінеральні води, що й свердловина 1-К. За даними результатів аналізів 2013 р., виконаних у хімічній лабораторії Львівської ГРЕ, води Великолюбінського родовища мають такий хімічний склад [6]:

свердловина 1-К:

$$\text{H}_2\text{S} + \text{HS}^- 0,0492 \text{ г/дм}^3 \text{ M}_{1,242-1,279} \frac{\text{SO}_4 39 - 47 \text{ HCO}_3 45 - 52}{\text{Ca} 77 - 89 \text{ Mg} 11 - 19} \text{ T}=10,0 \text{ }^\circ\text{C}; \quad (1)$$

свердловина 2-К:

$$\text{H}_2\text{S} + \text{HS}^- 0,054 \text{ г/дм}^3 \text{ M}_{1,158-1,323} \frac{\text{SO}_4 43 - 48 \text{ HCO}_3 44 - 49}{\text{Ca} 77 - 84 \text{ Mg} 13 - 21} \text{ T}=10,0 \text{ }^\circ\text{C}. \quad (2)$$

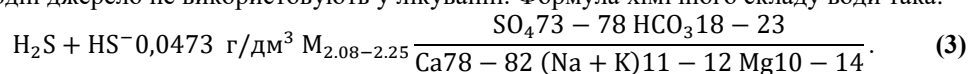
У 1977 р. затверджено експлуатаційні запаси середньосульфідних мінеральних вод Великолюбінського родовища (свердловини 1-К, 2-К) у розмірах 442 м³/добу (категорія А) і 134 м³/добу (категорія В). Використання сірководневих вод станом на 2013 р. становило 3 139 м³/рік або в середньому 8,6 м³/добу, що становить 1,9 % запасів. У пікові періоди використання води доходить до 18,0 м³/добу, або 3,1 % від запасів.

У Великому Любені також розташоване єдине у Львівській обл. родовище запасів лікувальних пелоїдів, розміщене на надзаплавній терасі правого берега річки Верещиця. Згідно з загальноприйнятою класифікацією, торфи цього родовища належать до різновиду низькомінералізованих слабкосульфідних високозольних сульфатних магнієво-кальцієвих пелоїдів. Живлення родовища відбувається, головню, ґрунтовими водами, що зумовлює формування низинних видів торфу. Потужність верхнього горизонту – 1 м, нижнього – 0,7–0,8 м. Грязьові поклади залягають на сапропелях (у центральній частині ділянки), пісках і суглинках.

Торф родовища за результатами розвідувальних робіт має такі показники: вологість – 65,8–85,7 %, ступінь розкладу – 43–49 %, питома вага – 1,02 г/см³, вміст органічних речовин (на сухий торф) – 55,7–83,3 %, мінералізація – 3,053–3,810 [6].

Балансові запаси лікувальних торфів родовища становлять 204,7 тис. м³, у тому числі (протокол ДКЗ України № 492 від 12.03.1999 р.) щодо категорії А – 75,7 тис. м³, щодо категорії В – 128,9 тис. м³. Обсяги використання пелоїдів незначне і в 2013 р. воно становило всього 16 м³/рік, або <0,001 % від запасів.

На курорті також наявне сірководневе самовилівне джерело № 2 “Адольф”, запаси води якого не затверджені й приблизно оцінені в 26 м³/добу, однак за даними польових вимірів дебіт становить 8,64 м³/добу (у літній період) і коливається залежно від пори року. Сьогодні джерело не використовують у лікуванні. Формула хімічного складу води така:

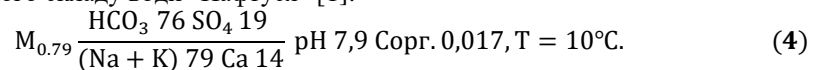

У Яворівському р-ні Львівської обл. за 38 і 60 км від обласного центру розташовані бальнеологічні курорти Шкло і Немирів, що мають схожі лікувальні ресурси завдяки особливим геологічним умовам.

Бальнеологічними ресурсами курорту Шкло є мінеральна питна вода типу “Нафтуса” і лікувальна сірководнева вода. На родовищі мінеральної води “Нафтуса” є чимало свердловин, однак нині видобувають воду лише з шахтного колодязя № 1 глибиною 12 м, що розміщений у центральній частині санаторію Шкло.

За органолептичними властивостями вода прісна, прозора, з сірководневим запахом. Температура води – 10°C, рН – 7,9, вміст сірководню – 0,1–0,82 мг/дм³. За хімічним складом вода гідрокарбонатно-натрієва. Лікувальною особливістю води є підвищений вміст органічних речовин – 10,8–26,8 мг/дм³.

Формула хімічного складу води “Нафтуса” [1]:

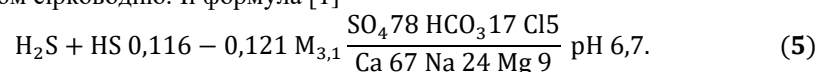

Основні компоненти хімічного складу води можуть коливатися в таких межах: мінералізація – 0,7–0,8 г/дм³, гідрокарбонати – 329,5–494,1 мг/дм³, сульфати – 56,0–44,0 мг/дм³, натрій і калій – 20,9–210,4 мг/дм³, вміст органічних речовин (С_{орг.вал.}) – у межах 8–30 мг/дм³.

Загалом запаси родовища “Нафтуса”, яке займає площу близько 11 км² прийняті в кількості 50 м³/добу, однак у 1969 р., коли виконували оцінку, запаси офіційно не затвердили через можливість впливу на родовище роботи Язівського кар’єру з видобування сірки. Запаси води, яку видобувають з шахтного колодязя № 1, затверджено (протокол ДКЗ України № 2728 від 14.09.2012 р.) у кількості 4 м³/добу за категорією В і С₁. Обсяги використання води у 2012 р. становили всього 0,31 м³/добу (112 м³/рік), або 7,8 % від запасів.

Сірководневу воду, яку використовують на курорті, видобувають зі свердловини № 1-ВС глибиною 129,0 м, що за 500 м на північ від с. Цетуля і за 4 км на північний захід від курорту, до якого воду доставляють трубопроводом.

За хімічним складом вода належить до сульфатної, натрієво-кальцієвої з мінералізацією 2,5–3,5 г/дм³. Бальнеологічно активним компонентом є сірководень, вміст якого становить 100,0–130,0 мг/дм³. За органолептичними властивостями вода солонувата, з присмаком і запахом сірководню. Її формула [1]

Експлуатаційні запаси не затверджені, однак підраховані в розмірі 550 м³/добу за категоріями А+В. За підсумками 2012 р. річне споживання сірководневої води становило 7 461 м³, або в середньому 20,44 м³/добу, що відповідає 3,7 % від запасів.

На курорті Немирів бальнеологічні ресурси також використовують як зовнішньо, так і внутрішньо. Для зовнішнього лікування застосовують мінеральну воду з високим вмістом сірководню, для внутрішнього – воду “Анна”.

Сірководнева вода виведена двома свердловинами (1-К і 2-К), які розташовані в південній частині санаторію “Немирів”. Перша свердловина пробурена у 1987 р. на глибину 60,0 м, друга, глибиною 70,2 м, – у 1956 р. Хімічний склад води з обох свердловин практично однаковий [7]:

$$\text{H}_2\text{S } 0,125\text{--}0,159 \text{ M}_{2,4\text{--}2,9} \frac{\text{SO}_4 \text{ 74 -- 78 HCO}_3 \text{ 19 -- 23}}{\text{Ca } 77 \text{ -- 88 (Na + K) } 7 \text{ -- 17}} \text{ рН -- 6,8--7,0 T=9,9 } ^\circ\text{C}. \quad (6)$$

Унаслідок дослідних і дослідно-експлуатаційних робіт були підраховані й затверджені в ДКЗ України 2005 р. запаси високосульфідних вод (щодо обох свердловин) за категорією А в кількості 30 м³/добу, за категорією В – 85 м³/добу (протокол № 1028 від 03.11.2005 р.). Споживання станом на 2013 р. було на рівні 7053,0 м³/рік, або в середньому 19,3 м³/добу. Частка використаних вод від затверджених запасів становить 18,4 %.

Для питного застосування на курорті також використовують мінеральну воду з джерела “Анна”. Її видобувають зі свердловини (3-РК) глибиною 26,0 м, що розміщена в північній частині селища Немирів. За результатами хімічних аналізів вода належить до “Миргородського” типу лікувальних. Запаси джерела не затверджені, однак попередньо оцінені в розмірі 172,8 м³/добу, проте споживання відбувається в розмірах не більше 1 м³/добу, що становить 0,6 % запасів.

Мінералізація води “Анна” становить 3,721 г/дм³, сухий залишок – 3,398 г/дм³, окисність за О₂ – 4,56 мг/дм³, рН – 7,89 [7].

Особливим курортом є Розлуч, розташований у Турківському р-ні за 120 км від Львова. Значний вплив на формування лікувальних вод мало розміщення курорту в гірській частині області – Верхньодністерських Бескидах.

Гідромінеральна база курорту представлена кількома типами питних мінеральних вод, зокрема, водами типу “Нафтуся”, содовою і залізистою. З джерел вода витікає самопливом, а розміщені вони в різних частинах села.

Вода типу “Нафтуся” представлена кількома витокми, має специфічний запах сірководню і присмак нафтових речовин, за температурою вона холодна (5–8 °С). За хімічним складом це гідрокарбонатна натрієво-кальцієва вода з мінералізацією 0,50–0,61 мг/дм³ і вмістом вуглекислот у межах 16,0–50,0 мг/дм³, органічного вуглецю – 10,4–16,7 мг/дм³. За вмістом іонів водню вода слабколужна зі значенням рН 7,3–7,6. Хімічний склад такий: аніони, мг/л: НСО₃ – 7,991–8,235, SO₄ – до 0,006, Cl – 0,625–0,719; катіони, мг/л: Na – 3,374–3,760, Mg – 0,012–0,039; Ca – 0,008–0,012 [5].

Витік води з джерела “Содова” є праворуч від в’їзду в село з боку обласного центру (біля готелю “Собінь”). Вода середньомінералізована гідрокарбонатна натрієва з мінералізацією 12,0–12,9 г/л. Детального аналізу залізистих вод не проводили.

За оцінками Одеського НДІ курортології (1979) запаси вод типу “Нафтуся” (для двох витоків) становлять 6,2 м³/добу, для решти джерел оцінку чи затвердження запасів не проводили. За нашими польовими вимірами витрати води з джерел такі: “Нафтуся” (витік 1) – у межах 2,1–4,8 м³/добу, “Нафтуся” (санаторій “Джерела Карпат”) – 0,07–0,1 м³/добу, “Содова” – 1,73–3,4 м³/добу, залізна – 4,32–7,2 м³/добу.

Запаси, використання та основні рекомендації для лікування бальнеологічними ресурсами малих курортів Львівської обл. [3]

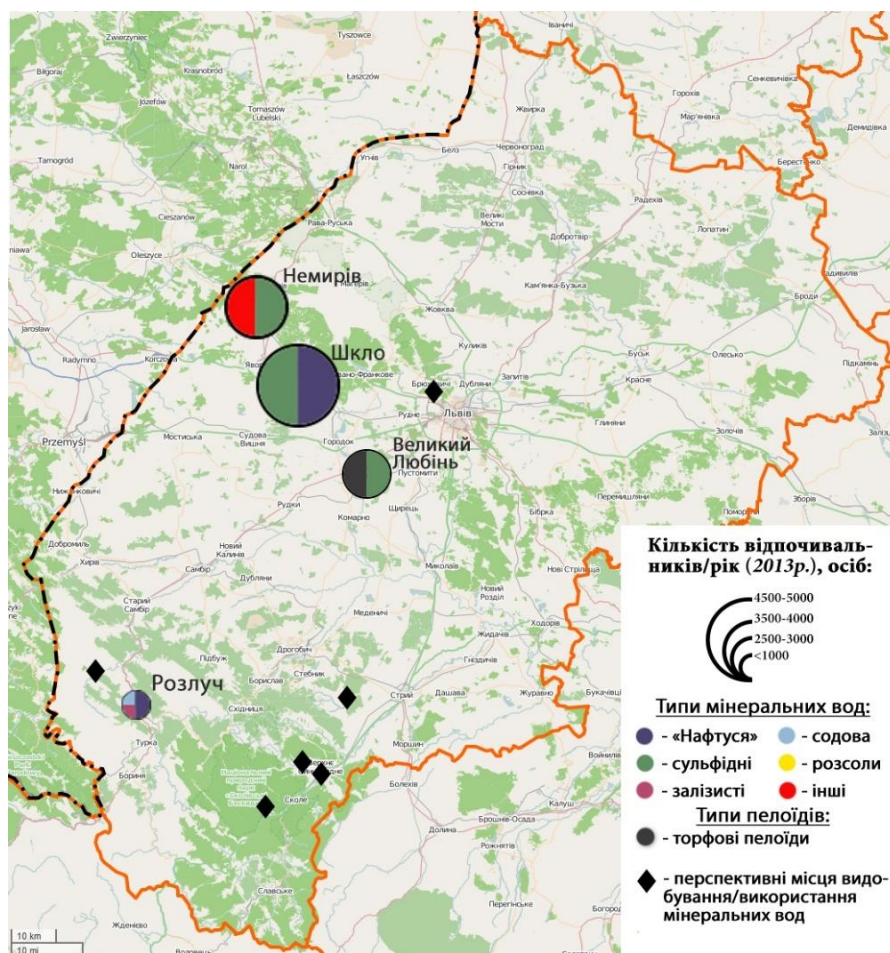
Reserves, exploitation rates and treatment indication of balneological resources located in small resorts of Lviv region

Курорт	Тип бальнеологічних ресурсів	Затверджені/оцінені запаси, м ³ /добу	Обсяги використання, м ³ /добу	Основні рекомендації для лікування
Великий Любінь	Сірководнева вода, пелоїди	576 (вода) 204 700 т (пелоїди)	8,6 (вода) 16 (пелоїди)	Серцево-судинні захворювання, хвороби опорно рухового апарату
Немирів	Сірководнева вода	115	19,3	Захворювання шкіри, опорно-рухового апарату, серцево-судинної, нервової системи, післяопікові стани
	Хлоридно-натрієва вода	172,8	<1	Захворювання шлунково-кишкового тракту.
Шкло	Нафтуса	4	0,34	Порушення обміну речовин, захворювання шлунково-кишкового тракту, урологічні захворювання, виведення радіонуклідів
	Сірководнева вода	550	20,44	Захворювання опорно-рухового апарату, нервової системи
Розлуч*	Нафтуса	6,2	2-5	Лікування хвороб гепатобіліарної системи, нирок і сечовивідних шляхів
	Содова	–	1,7–3,4	Захворювання шлунково-кишкового тракту

* Усі джерела самовиливні, об'єми витоків – за власними польовими спостереженнями.

Отже, як бачимо з таблиці, на всіх згаданих наявні значні запаси бальнеологічних ресурсів, частка використання яких низька і не перевищує 20 % навіть у піковий сезон. Вони придатні для лікування широкого спектра захворювань, що може задовольнити потреби в лікуванні та оздоровленні багатьох груп населення. Тому курорти мають значний потенціал для розвитку. Обмеженням розвитку сьогодні є досить низький рівень санаторної та лікувально-оздоровчої інфраструктури, однак на них усе ж відбувається поступова реконструкція й оновлення.

У Великому Любіні сьогодні функціонує лише один санаторій місткістю на 250 осіб. Загальна кількість прийнятих відпочивальників у 2013 р. була близько 2 800 осіб, однак у 2017 р. їхня кількість зменшилась до 1 500. Санаторій потребує значних капітальних інвестицій для оновлення інфраструктури, умов лікування та сервісу. Окрім санаторію, на курорті збудовано реабілітаційний комплекс на 300 місць у підпорядкуванні Міністерства соціальної політики, який розпочав роботу у травні 2019 р. Особливою перевагою курорту є близькість до обласного центру і добре транспортне сполучення, що може забезпечити збільшення кількості відпочивальників.

Малі бальнеологічні курорти Львівської обл. [3]
Small balneological resorts of Lviv region [3]

На курорті Шкло також функціонує лише один санаторій місткістю до 500 осіб. У 2013 р. він прийняв близько 5 тис. відпочивальників. Санаторій протягом останніх років проводив заходи з розвитку і розбудови інфраструктури. У 2018–2019 рр. заплановано масштабну реконструкцію житлових корпусів з додатковим благоустроєм прилеглої території на загальну суму близько 60 млн грн.

На курорті Немирів є два санаторні заклади з лікуванням мінеральними водами – санаторій “Немирів” і відділення відновного лікування Яворівської ЦРЛ. У 2013 р. санаторій “Немирів” прийняв близько 3 900 відпочивальників, однак з кінця 2014 р. він закритий, а 28 грудня 2016 р. переданий на баланс адміністрації Прикордонної служби України, тому протягом 2017–2018 рр. відбувалася реконструкція й облаштування санаторію для лікування і реабілітації військових (тепер “Санаторій “Прикордонник-Немирів” в/ч 1497 ДПСУ”). Відділення відновного лікування на 60 місць продовжує функціонувати.

На відміну від інших курортів, у Розлучі немає спеціалізованих санаторних закладів для лікування. Вони мають готельно-відпочинковий профіль, а використання питних мінеральних вод лише доповнює їхні послуги. Курорт також активно функціонує в зимовий період завдяки наявному тут гірськолижному спуску, що свідчить про значний потенціал для розвитку і розбудови, тим більше, що сьогодні загальна місткість курорту – близько 150–200 місць.

Спільною рисою, яка об'єднує всі малі курорти є наявність деяких екологічних проблем, пов'язаних з побутовою інфраструктурою. Зокрема, те, що немає очисних споруд, провокує забруднення поверхневих водних об'єктів, нерегулярність вивезення твердих побутових відходів – засміченість і утворення стихійних смітників тощо.

У Львівській обл. є ще декілька місць з родовищами лікувальних мінеральних вод (див. рисунок), однак зачислити їх до малих курортів наразі складно, бо нема мінімальної санаторної інфраструктури та детальнішого вивчення лікувальних факторів наявних ресурсів.

Отже, на малих курортах Львівщини за наявних значних запасів природних лікувальних ресурсів використовують максимум до 20 % об'ємів, а тому є значний потенціал для оздоровлення більшої кількості відпочивальників. Наприклад, у разі пропорційного збільшення відпочивальників наявних запасів мінеральних вод вистачить для оздоровлення додаткових 180 тис. відпочивальників за рік у Великому Любені, до 23 тис. – у Немирові, до 58 тис. – у Шклі. Вони можуть стати потужними оздоровчими й туристичними осередками за прикладом інших курортів області та забезпечити економічний розвиток як для себе, так і для територіальної громади навколо них. Однак передусім, необхідно налагодити функціонування такого рівня курортної інфраструктури (систем водопостачання, водовідведення, управління відходами), який би міг забезпечити прийняття більшої кількості відпочивальників. В іншому випадку рекреаційне навантаження лише погіршуватиме умови лікування і ставитиме під загрозу якість наявних бальнеологічних ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Геолого-економічна оцінка запасів ділянки Шклівського родовища мінеральних лікувальних підземних вод (станом на 01.01.2012 р.) / Відповідальний виконавець Д. Г. Кирилюк; Санаторно-курортний лікувальний центр "Шкло". Шкло, 2012.
2. Головатий М. В. Екологічні загрози збалансованому розвитку бальнеологічному курорту Моршин // Фізична географія та геоморфологія. Київ, 2015. Вип. 4(80), ч. I. С. 52–57.
3. Головатий М. В. Еколого-географічний аналіз бальнеологічного курорту Східниця = Ecology-geographical analysis of the Skhidnytsia balneological resort // Journal of Education, Health and Sport. Bydgoszcz, 2016. Vol. 6. N 1. P. 85–92. doi:10.5281/zenodo.44645
4. Койнова И. Б., Головатий М. В. Экологические угрозы сбалансированному развитию украинского бальнеологического курорта Трускавец // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. Курск, 2014. № 6(96). С. 217–222.
5. Комплексные исследования минеральных вод с. Розлуч Львовской области: Отчет (заключ.) / Одесский НИИ курортологии; ответ. Н. А. Алексеенко, П. Е. Табакман. Одесса, 1978.

6. Про гідрогеологічні дослідження на Великолюбінських родовищах сульфідних вод і лікувальних торф'яних грязей та стану гідромінерального господарства на курорті "Любінь Великий" за 2013 рік (станом на 01.01.2014 р.): звіт (заключ.) / ТзОВ "Центр реклами"; відпов. О. М. Острецов, О. А. Алексеєнко. Львів, 2014. 55 с.
7. Про гідрогеологічні дослідження на Немирівському родовищі сульфідних вод та стану гідромінерального господарства на курорті "Немирів" за 2013 рік (станом на 01.01.2014 р.): Звіт (заключ.) / ТОВ "Центр реклами"; відп. О. М. Острецов, О. А. Алексеєнко. Львів, 2014. 77 с.

REFERENCES

1. Kyryliuk, D. H. (2012). *Geology-economical evaluation of Shklo mineral water deposit reserves (as of 01.01.2012)*. DP "Sanatorno-kurortnyi likuvalnyi tsentr "Shklo". Shklo (in Ukrainian).
2. Holovaty, M. V. (2015). Environmental threats to the sustainable development of the balneological resort Morshyn. *Fizychna heohrafiia ta heomorfolohiia*, 4(80(1)), 52–57 (in Ukrainian).
3. Holovaty, M. V. (2016). Ekoloheohrafichniy analiz balneolohichnoho kurortu Skhidnytsia = Ecology-geographical analysis of the Skhidnytsia balneological resort. *Journal of Education, Health and Sport*, 6(1), 85–92. doi:10.5281/zenodo.44645 (in Ukrainian).
4. Kojnova, I. B., & Golovaty, M. V. (2014). Environmental threats to the sustainable development of the Ukrainian balneological resort Truskavets. *Zhurnal nauchnyh publikacij aspirantov i doktorantov*, 6(96), 217–222 (in Russian).
5. Alekseenko, N. A., & Tabakman, P. E. (Eds.). (1978). *Integrated research of mineral waters in village Rozluch of Lviv oblast: otchet (zaklyuchnyi)*. Odesskij NII kurortologii. Odessa (in Russian).
6. Ostretsov, O. M., & Aliksieienko, O. A. (Eds.). (2014). *Hydrogeological researches of Velykiy Lubin deposits of sulfide waters and peloids and the state of the hydromineral economy in the Lubin Veliky resort for 2013 (as of 01.01.2014): zvit (zakliuchnyi)*. Lviv: Tsentr reklamy (in Ukrainian).
7. Ostretsov, O. M., & Aliksieienko, O. A. (Eds.). (2014). *Hydrogeological researches of Nemyriv deposits of sulfide waters and the state of the hydromineral economy in the Nemyriv resort for 2013 (as of 01.01.2014): zvit (zakliuchnyi)*. Lviv: Tsentr reklamy (in Ukrainian).

Стаття: надійшла до редакції 15.10.2019

доопрацьована 26.10.2019

прийнята до друку 29.10.2019

BALNEOLOGICAL RESOURCES OF SMALL RESORTS OF LVIV REGION**Marian Holovaty**

*Ivan Franko National University of Lviv,
P. Doroshenko St., 41, UA – 79007 Lviv, Ukraine,
e-mail: h.marjan@hotmail.com*

Lviv region has significant deposits of balneological resources, in particular, mineral waters and peloid among other regions of Ukraine. These resources are a valuable element of the recreational potential and socio-economic development of the region. On this basis, several balneological resorts have been developed with appropriate sanatorium infrastructure and the sphere of wellness services.

The natural healing resources (mineral waters and peloids), which are widespread in Lviv region and used in small balneological resorts, are characterized. To small resorts we include resorts placed in towns Velykyi Lubin, Nemyriv, Shklo and in the village of Rozluch. They have some similarities in functioning and take less than 5000 vacationers per year. Therefore, the purpose of this article is to investigate the current state of functioning of small balneological resorts of Lviv region. This will help us to evaluate their potential, make more effective utilizing available natural resources and prevent the emergence of environmental problems, which are typical in large and medium-sized resorts.

The main balneological resources at these resorts are mineral waters for external and internal use. In addition, Velykyi Lubin resort is the one resort, which has reserves of peloid in a great amount and utilize it for treatment. Results: Maximum exploitation of balneological resources on small resorts is lower than 20 % of reserves. A common feature that brings together all the small resorts are irrational use of balneological resources and presence of some environmental problems associated with problems in resort infrastructure. Small resorts can become powerful health-improving and tourist centres as other resorts in Lviv region. They also can provide economic development for themselves and the territorial communities around them. It is necessary to establish a high level of resort infrastructure, which can satisfy a growing demand in balneotherapy for future purposes.

Key words: balneological resort, mineral waters, peloid, ecological problems, balneotherapy.